

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**SAN’ATSHUNOSLIK FAKULTETI
“TASVIRIY SAN’AT VA DIZAYN KAFEDRASI”**

MURATOV XUSAN XOLMURATOVICH

**TASVIRIY SAN’AT FANLARIDAN
TALABALARNING MUSTAQIL TA’LIM
OLISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH
VA BOSHQARISH METODIKASINI
TAKOMILLASHTIRISH**

(Monografiya)

Toshkent
«ZEBO PRINT»
2023

UO'K
KBK

-

MURATOV XUSAN XOLMURATOVICH. TASVIRIY SAN'AT FANLARIDAN TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM OLISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH [Monografiya]: – Toshkent. Zebo Print – 2023.- 148 bet.

Taqrizchilar:

Mazkur monografiya respublika oliy ta'lim muassasa-larining tasviriy san'at fanlaridan talabalarining mustaqil ta'lim olish faoliyatini tashkil etish va boshqarish metodikasini takomillashtirish, xorijiy tajribalardan foydalanish, mustaqil ta'limni modernizatsiyalash, optimallashtirish hamda raqamlashtirish masalalariga bag'shlangan.

Monografiya 60111200 - Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi hamda 70111201 - Tasviriy san'at va amaliy bezak san'ati ta'lim yo'nalishlarida tahsil olayotgan bakalavriat va magistratura talabalari, shuningdek, soha bo'yicha ilmiy tadqiqot olib borayotgan izlanuvchilar uchun mo'ljallangan.

ISBN

Mundarija

KIRISH	4
I BOB. TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM OLISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISHNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI	7
1.1-§. Talabalarining mustaqil ta'lim olish faoliyatini tashkil etish muammosining pedagogik-psixologik va metodik adabiyotlarda o'rganilganlik darajasi va uning pedagogika oliy ta'lim tizimidagi holati....	7
1.2-§. Talabalarining mustaqil ta'lim olish faoliyatini tashkil etish va boshqarish mazmuni.....	16
1.3-§. Mustaqil ta'limning talabalarda tasviriy san'at fanlaridan amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati	31
II BOB. TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM OLISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH METODIKASI.....	49
2.1-§. Tasviriy san'at yo'nalishlari talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish va boshqarish modeli	49
2.2-§. Talabalarining mustaqil ta'lim olish faoliyatini tashkil etish va boshqarishda pedagogik rahbarlik qilish metodikasi	64
2.3-§. Talabalarining tasviriy san'at fanlaridan mustaqil ishini tashkil etish va boshqarishning metodik ta'minoti	78
XULOSALAR	116
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.....	118
ILOVALAR	135

KIRISH

Ta'lim sohasidagi islohotlar jamiyat ravnaqi va taraqqiyotiga ijobiy ta'sir qilmoqda. Rivojlangan mamlakatlarning intellektual salohiyatini oshirish davlat ta'limi standarti, malaka talablarida qo'yilgan talablarga javob bera oladigan, yetuk, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashning muhim omili hisoblanadi. O'qitish samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarining joriy qilinishi ta'limda istiqbolli vazifalar yechimini ta'minlashga nisbatan dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

“O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida” kadrlar tayyorlashdagi mavjud muammolar qatorida “Talabalarda tanqidiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash va tahlil qilish ko'nikmalari shakllantirilmagan”i alohida ta'kidlangan [110]. Xalqaro talablar asosida yuqori malakali, kreativ fikrlaydigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan kadrlar tayyorlash strategik maqsad sifatida belgilab olindi. Talabalarni mustaqil va ijodiy faoliyatga yo'naltirish, ularni zarur bilim va ko'nikmalarni egallashga bo'lgan mas'uliyatini oshirish, oliy ta'limda belgilangan ma'lum bir me'yorlarni qayta ko'rib chiqishni taqozo etadi. Bu borada zarur qadamlar qo'yildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 31 dekabrda “Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi 824-son Qarori bilan tasdiqlangan “Oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom”da mustaqil ishlarga ajratiladigan soatlar miqdori oshirilib, uning ulushi bakalavriatda umumiy o'quv yuklamasining 50-60 foiz, magistraturada esa 60-70 foizni tashkil etishi belgilab qo'yildi. Xususan, pedagogika oliy o'quv yurtlarining 60111200-Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi ta'lim yo'nalishida o'quv auditoriya soatlari 1870 soatga qisqarib, mustaqil ta'lim soatlari 16,3% ga ortgan.

Belgilangan mazkur tartib oliy ta'lim muassasalarida talabalar mustaqil ishini samarali tashkil etish va nazorat qilish

mexanizmini tubdan takomillashtirishni taqozo etmoqda.

Dunyoning yetakchi ilmiy ta'lim muassasalarida innovatsion yondashuvlar asosida talabalarni mustaqil ta'lim olishga o'rgatish, mustaqil ta'limni tashkil etish, boshqarish va nazorat qilish zarurligi, mustaqil ta'limning amaldagi mexanizmlaridagi bo'shliqlar, tizimdagi nomuvofiqlik kabi bir qancha muammolar bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Bu o'z navbatida talabalarda mustaqil ta'lim olish faoliyati xususiatlari, uning mohiyati, tashkil qilish tamoyillari, mazmuni va metodlari bo'yicha mavjud yondashuvlarni yanada chuqur tadqiq qilishni taqozo qiladi. Bunda axborot komunikatsiya texnologiyalari orqali mustaqil ta'limni tashkil etish, boshqarish o'qitish samaradorligini oshirish hamda bo'lajak kadrlarni iste'molchilar talabiga muvofiq maqsadli tayyorlash pedagogik jarayonning barcha subektlari kompetensiyalarini rivojlantirish zaruratini belgilamoqda.

Respublikamizda fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasiga mos ravishda talaba shaxsini kompetensiyaviy imkoniyatlarini mustaqil ta'lim orqali yanada takomillashtirish, kompetentli kadrlarning innovatsion faoliyatini dasturiy maxsulotlar, mediatilim, interaktiv ta'lim texnologiyalarida amalga oshirish zarurati kuchaymoqda. Bu esa, oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at ta'lim tizimidagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar, fan dasturlarini qayta ko'rib chiqishni, o'quv dasturlari mazmuniga zamonaviy ta'lim texnologiyalarini singdirish, fanlararo aloqadorlikning nazariy-metodologik asoslarni rivojlantirish hamda ta'lim oluvchilar amaliy va mustaqil faoliyatlarini takomillashtirishda uning tatbig'ini oshirish muammosini har tomonlama chuqur tadqiq qilishni taqozo qilmoqda.

Muammoga doir ko'plab ilmiy va pedagogik tadqiqotlar amalga oshirilganiga qaramay, talabalarining mustaqil fikr yuritish qobiliyatlarini rivojlantirish va ularni jahon standartlariga javob beradigan mutaxassis kadr qilib tayyorlashda mustaqil ta'limni takomillashtirish, axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etish,